

ဖဲနဖိတဖၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်သ့ၣ်ထံးဂ့ၢ်ဝီအသကံာ်ပဝး တဖၣ်လၢအကဲတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးမ့တမ့ၢ်, ဒီးကဲတၢ် ဂ့ၢ်ကီအခါမ့ၢ်နကဆိၣ်ထွဲအဝဲသ့ၣ်လၢကျဲဒ်လဲၣ်

တၢ်လၢသ့ၣ်ထံးဂ့ၢ်ဝီတၢ်သကံာ်ပဝးလၢအမၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်မ့တမ့ၢ်,ဒီးကဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်. What are problematic and/or harmful sexualised behaviours (PHSB)?

သ့ၣ်ထံးဂ့ၢ်ဝီအသကံာ်ပဝး တဖၣ်လၢအကဲတၢ်ဘၣ် ဒိဘၣ်ထံးမ့တမ့ၢ်, ဒီးကဲတၢ် ဂ့ၢ်ကီမ့ၢ်တၢ်လၢအတဲဖျါထီၣ်သ့ၣ်ထံးဂ့ၢ်ဝီအ သကံာ်ပဝးတဖၣ်လၢအအိၣ်လၢဖိသ့ၣ်မ့တမ့ၢ်သးစၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အပတီၢ်လၢတၢ်မ့ၢ်လၢဟံၣ်စၢၤတဖၣ်အချၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်သကံာ်ပဝးတဖၣ်အံၤ ဘၣ်တဘၣ်ကဒုးကဲထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢအဝဲသ့ၣ်အနီၤကစၢ်အဂီၢ်မ့တမ့ၢ်လၢပုၤအဂၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. နဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤနဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤမ့ၢ်လၢနဖိအံၤဟံၣ်ဖျါထီၣ် PHSB အယီၤလီၤ.

ဆဲးကျိးတဲသကိးတၢ်ဒီးက့ၢ်မၤစၢၤဆိၣ်ထွဲနဖိလီၤ

တၢ်ဆဲးကျိးဆဲးကျါလၢမိၢ်ပၢဒီးပုၤကွၢ်ထွဲကဟုကယာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤဒီးက့ၢ်န့ၣ်ကဲတၢ်အကါဒိၣ်လီၤ.

ဆိကမိၣ်ထီၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲဒီးတၢ်မၤစၢၤလၢအကဲ တၢ်မၤစၢၤလၢတၢ်ကဆိၣ်ထွဲနဖိဒီးဟံၣ်ဖိဖိသ့ၣ်န့ၣ် မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. မၤသကိးတၢ်ဒီးက့ၢ်အပုၤမၤတၢ်ဖိလၢကမၤစၢၤမၤကဲထီၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢပုၤကိးဂၤဒီးကအိၣ်ပုၤပုၤဖျဲးဖျဲးအဂီၢ်တက့ၢ်.

လီတဲစိပုၤကတိကျိးထံတၢ်အတၢ်မၤစၢၤ

ဖဲနမ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်ပုၤကတိကျိးထံတၢ်အတၢ်မၤစၢၤလၢ ကကတိတၢ်ဒီးက့ၢ်န့ၣ်ဝံသးစူၤကိးဘၣ် လီတဲစိပုၤကတိကျိးထံတၢ်အတၢ်မၤစၢၤ လၢ 131 450 ဒီးယုန့ၢ်ပုၤကတိကျိးထံတၢ်တဂၤလၢနကစၢ်အကျိၣ်တက့ၢ်. တဲဘၣ်ပုၤတူၢ်လိာ်လီတဲစိတၢ်ကိးဒီးလီတဲစိနီၤဂီၢ် လၢနအဲၣ်ဒီးကိးဒီးပုၤတူၢ်လိာ်လီတဲစိတၢ်ကိးကကျဲၤန့ၢ်န့ၢ်ပုၤကတိကျိးထံတၢ်တဂၤလၢလီကျိၤအလီၤလၢကမၤစၢၤနဒီးတၢ်တဲသကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤစၢၤအဂီၢ်တၢ်တယုန့ၢ်အလဲဘၣ်.

မ့ၢ်နကတူၢ်ဘၣ်ဒ်လဲၣ်

တၢ်အိၣ်သးတခါအံၤကဲတၢ်သ့ၣ်ကိးသးဂီၤသ့ၣ်လီၤ. ဒ်မိၢ်ပၢမ့တမ့ၢ်ပုၤကွၢ်ထွဲကဟုကယာ်တၢ်အသိး, နကတူၢ်ဘၣ်တၢ်သးသဘံၣ်သဘၣ်ဒီးတၢ်လုၢ်ဘၢ နသးဖဲနသ့ၣ်ညါလၢနဖိအသကံာ်ပဝးန့ၣ်ကဲတၢ်ဂ့ၢ် ကီမ့တမ့ၢ်ကဲတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးသ့အခါန့ၣ်လီၤ. နကလဲၤခီဖျိဘၣ်သးတၢ်တူၢ်ဘၣ်တဘျးမံၤလၢအမ့ၢ်တၢ်ဖးဘၣ်သး, တၢ်သးအုး, တၢ်တနၢ်တၢ်လၢနနီၤဟူ, တၢ်သ့ၣ်ကိးသးဂီၤဒီးတၢ်သးဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်သ့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟံၣ်သးဂၢ်ဂၢ်န့ၣ်အကါဒိၣ်ဖဲနဆိၣ်ထွဲနဖိအခါလီၤ.

နဖိအံၤကေခါဆၢတၢ်အါမံၤအါကလုာ်လီၤ

- အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်တဘၣ်အမဲၢ်ကဆုး, အသးဆဲး, သးသဘံၣ်သဘၣ်, သးအုး, ထံၣ်လီၤအတၢ်ကမၢ်မ့တမ့ၢ်သးဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ.
- အဝဲသ့ၣ်ကဒုးန့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ကိးသးဂီၤမ့တမ့ၢ်သးတၢ်တူၢ်ဘၣ်ပလၢဘၣ်တအိၣ်နီတမံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ဘၣ်တဘၣ်အဝဲသ့ၣ်ကသမၤလၢအသကံာ်ပဝးဒ်န့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်လီၤ.
- အသကံာ်ပဝးဒ်န့ၣ်တဖၣ်တကြါးတဘၣ်ဘၣ်မ့တမ့ၢ်ကဲတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးန့ၣ်ဘၣ်တဘၣ်အဝဲသ့ၣ်တနၢ်ပၢဂဲဘၣ်.
- အဝဲသ့ၣ်ကဟံၣ်ထီၣ်တၢ်ကမၢ်လၢပုၤဂၤအလီၤလၢတၢ်လၢအကဲထီၣ်အသးအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ဘၣ်တဘၣ်အဝဲသ့ၣ်ကထံၣ်သ့ၣ်ညါလီၤတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်မၤဝဲတဖၣ်ဒီးယုန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤလီၤ.

တၢ်ဆိၣ်ထွဲလီၤဆိအတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်

Safe Wayz – တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတခါလၢအဆိၣ်ထွဲ ဖိသ့ၣ်လၢအသးအိၣ်တဆံန့ၣ်ဆူအဖီလၢအဟံၣ်ဖျါထီၣ်သ့ၣ်ထံးအသကံာ်ပဝးလၢအမၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်မ့တမ့ၢ်ကဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီ, ဟံၣ်ဃုာ်အဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်ဖိဖိဒီးပုၤကွၢ်ထွဲကဟုကယာ်အီၤတဖၣ်လီၤ.

New Street Services – တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတခါလၢအဟ့ၣ်တၢ်ကူၣ်စါယါဘျါအတၢ်မၤစၢၤလၢဖိသ့ၣ်ဒီးသးစၢ်လၢအသးအိၣ် 10 တုၤ 17 နံၣ်လၢအဟံၣ်ဖျါထီၣ်သ့ၣ်ထံးအသကံာ်ပဝးလၢအမၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်သ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. New Street Services မၤသကိးတၢ်ဒီးသးစၢ်ဖိလၢကမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်လၢကနၢ်ပၢဂဲ, ဟံၣ်ပနီၣ်, ဟံးန့ၢ်မူဒါ, ဒီးမၤစၢၤလီၤသ့ၣ်ထံးအသကံာ်ပဝးလၢအမၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်သ့န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤစၢၤအတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်န့ၣ်တၢ်ကွဲးရဲၣ်လီၤဃာ်အီၤလၢ [NSW ဆူၣ်ချ့အဟံၣ်ယဲၤသန့အလီၤန့ၣ်လီၤ](#).

မ့ၢ်နဆိၣ်ထွဲနဖိ, သးစၢ်တဂၤကသ့လၢကျဲဒ်လဲၣ်.

ယအိၣ်ဖဲအံၤလၢနဂီၢ်ဒီးကဆိၣ်ထွဲနအဂီၢ်လီၤ

- တဲလီၤတၢ်နဖိအသးလၢနအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢနကဆိၣ်ထွဲ အဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပျဲအတဲဘၣ်နဒီးနကစၢ်အတၢ်တဲလၢအကစၢ်အတၢ်ကတိၤဒီးအကစၢ်အဆၢကတီၢ်တက့ၢ်.
- ဟံပနီၣ်အတၢ်တူၢ်ဘၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်တက့ၢ်.
- သူတၢ်ဆၢကတီၢ်ဃုာ်ဒီးနဖိဒီးဟံၣ်ဖိဃီဖိမၤသကိးတၢ်လၢအဂ့ၤတဖၣ်တက့ၢ်.
- ဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢတၢ်ကပၤယၢ်ညီၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်ဒီးတၢ်မၤအသးလၢအဆၢကတီၢ်ဘၣ်ဘၣ်, အဒိဒ်ကိၣ်ဒီးတၢ်လီၢ်ကွဲအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဖိသ့ၣ်လၢအအိၣ်ဒီးသးနီၢ်ခိကွၢ်ဂီၤတလၢတပျဲတဆူၣ်တချ့တဖၣ်, ဘၣ်တဘၣ်ကလိၣ်ဘၣ်တၢ် ကဟုကယၢ်, တၢ်ဝံသးစူၤအီၤဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢတၢ်ကနီၤဟ့ၣ်အသးတၢ်တူၢ်ဘၣ်တဖၣ်ဆူၣ်ညါလီၤ.

ယအဲၣ်ဒီးမၤစၢၤနလၢနကတူၢ်ဘၣ်တၢ်ပူၤဖျဲးလီၤ

- ပျဲတၢ်ဟံၣ်နသးဂၢ်ဂၢ်ကတိၤတၢ်ကဘူးကယီဖိဒီးနဖိဘၣ်ဃးအသကဲၣ်ပဝး, ရှဲပုးတၢ်သကဲၣ်ပဝးန့ၣ်အတဘၣ်ဘၣ်ဒီးအကဘၣ်ဟံကတီၢ်မၤဝဲဒၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်နီၢ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ဃးသ့ၣ်ထံးဂ့ၢ်ဝီဒီးတၢ်ရဲတံၤရဲသကိးလၢအဆူၣ်ချ့လၢကျိၤကျဲလၢအဖိးမံလၢအသးနံၣ်အဂီၢ်တက့ၢ်.
- မၤန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအဘၣ်လၢအဘၣ်ဃးတၢ်မၤန့ၢ်ကကဲထီၣ်အသးဆူၣ်ညါလဲၣ်ဒ်သိးနတဲသကိးတၢ်ဒီးနဖိဘၣ်ဃးတၢ်မၤစၢၤလၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်တဘၣ်ကလိၣ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်တဖၣ်ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

နတအိၣ်ထဲနၤတဂၤဧါဘၣ်

- မၤသကိးတၢ်ဒီးကိၣ်လၢတၢ်ကမၤကဲထီၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢတၢ်ကဆိၣ်ထွဲနဖိတက့ၢ်.
- မၤန့ၢ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢဟံၣ်ဖိဃီဖိဒီးတံၤသကိးတဖၣ်အအိၣ်တက့ၢ်.
- ဃုမၤန့ၢ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲဒီးတၢ်တၢ်ပီၣ်ဟ့ၣ်ကူၢ်ဟ့ၣ်ဖးလၢပုၤစဲၣ်နီၤတဖၣ်လၢအဆိၣ်ထွဲတၢ်သ့တဖၣ်အအိၣ်ဃုာ်ဒီးတၢ်လၢအကဲထီၣ်တၢ်အသးဒီးမၤစၢၤဃုမၤန့ၢ်ကျဲဆူၣ်ညါလၢအဘၣ်ကတၢ်တခါလၢနဖိဒီးနဟံၣ်ဖိဃီဖိအဂီၢ်တက့ၢ်.

ကွၢ်ထွဲလီၤနကစၢ်အသးတက့ၢ်

- ပလီၤသ့ၣ်ညါဘၣ်နကစၢ်အသးတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိဆၢတၢ်တဖၣ်ဒီးမ့ၢ်နကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်လဲၤခီဖျိအီၤဒ်လဲၣ်တက့ၢ်.
- ကွၢ်ထွဲလီၤနသး, မ့ၢ်ဒ်သိးနကွၢ်ထွဲနဟံၣ်ဖိဃီဖိကသ့အဂီၢ်တက့ၢ်.
- မၤတၢ်လၢအကဲတၢ်သးမ့ၢ်ဒီးမၤစၢၤနလၢနကပၤဆၢသးတၢ်ဆိၣ်သနဲးတဖၣ်တက့ၢ်.

ထီၣ်ရဲၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်

<p>Kids Helpline 1800 55 1800</p>	<p>1800RESPECT 1800 737 732</p>	<p>13YARN 13 92 76</p>
<p>Parent Line 1300 130 052</p>	<p>Lifeline 13 11 14</p>	<p>Q Life 1800 184 527</p>

ဝံသးစူၤကွၢ်ထွဲလီၤသးဖဲဖးဝဲဒၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတခါအံၤ, မ့ၢ်လၢတၢ်အံၤဘၣ်တဘၣ်ကဟံၣ်ဃုာ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၤလၢဘၣ်တဘၣ်နကထံၣ်လၢအကဲထီၣ်တၢ်သးတမ့ၢ်လၢနဂီၢ်, မၤတၢ်တၢ်နသးမ့ၢ်တမ့ၢ်ကဲတၢ်သ့ၣ်ကိၣ်သးဂီၤန့ၣ်လီၤ.